

a felekezetenélküli községi, valamint a felekezeti iskolákat. A kormány kénytelen az államsegélyt, melyet eddig a községi iskoláknak juttatott jelentékenyen fölemeli, de kénytelen a felekezeti iskolákat is anyagilag segíyezni. A felekezeti iskoláknál az államsegélyt három föltételhez kötötték: 1. A felekezeti iskolák tanítóit a jövőben az állam nevezi ki, gyakorolja a felügyeletét és az állam a felekezeti tanítót el is bocsáthatja. Ez a kikötés a hitoktatókra nem vonatkozik, ezeket továbbra is a felekezet alkalmazza. 2. Ha a szülők kívánják a felekezeti iskola is köteles felekezeti jelleg nélküli keresztény hitoktatást nyújtani, úgy ahogy ez az állami iskolákban történik. 3. Ha a szülők más hitoktatást kívánnak, mint aminőt az iskola nyújt, joguk van gyermeküket az iskola hitoktatásából kivonni, de a szülő köteles a gyermek más irányú hitoktatásáról gondoskodni.

Érthető, hogy az egyházak tiltakoztak ezen rendelkezések ellen, arra hivatkozva, hogy ha az állam rendelkezik a tanító fölött, akkor az iskola elveszti egységes egyházi jellegét. A Canterbury érsek közbenjárására az egyházak elfogadták ilyen föltételek mellett is az államsegélyt, amelyet nem nélkülözhetnek. Általában nagy vívmánynak tartják, hogy az állam, ezáltal először, segíyezi a felekezeti iskolákat.

Igy tehát a rendelkezések a folyó tanév elején életbe léptek.

Internationale Zeitschrift.
Szenes Adolf.

LAPSZEMLE.

Magyar Paedagogia. 1939. évi 4. szám. *Gregus Pál* igen hasznos tanulmányának címe: „Tantárgykapcsolás a biológia középiskolai tanításában“. A biológia tanárának egyik legszebb feladata, hogy a tanulókkal megéreztesse a természet egységét, a jelenségek összfüggését. Erre annál inkább képes, minél több ismerete van más szaktudományok terén is. A koncentráció azért is fontos, mert a szétszórt ismereteket egybefűzi és erősíti. Részletesebben mutat a növénytan, állattan és ásványtan közötti kapcsolatokra, majd a biológiának a földrajzi, vegytani, fizikai ismeretekkel való összefűzésére. De épenígy kapcsolatot mutat ki a biológia és a számtan, a történelem, az egészségtan, a magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelvek, a rajz, a kézimunka között is. Ezt az elvet valósítja meg szerzőnek Karl Jánossal együtt a középiskolák számára írt tankönyve (Az élők világa, Egyetemi Nyomda.)

Noszlopi László tanulmánya az ifjúság pályaválasztásával foglalkozik. A vizsgálatok csak a fővárosi fiútanulókra szorítkoznak. Az adatokat IV., VI. és VIII. osztályos elemi iskolai, IV. osztályos polgári iskolai és IV., VIII. osztályos középiskolai tanulók szolgáltatták. Többek között megállapítja, hogy az elemi és polgári iskolák tanulói nagyobb többségben ez iskolák jellegének megfelelően, ipari pályákra mennek. A pályaválasztás helyes irányja nemcsak egyéni, hanem nemzeti érdek is. Nemcsak pályaválasztási tanácsadóra van szükség, hanem a pályaismeretek terjesztésére is. Sok pályabizonyára azért nem szerepel a felsorolásban, mert a tanulók nem ismerik azokat.

Vályi Armand: „A történelmi megismerés értékéről“ ír. Az adatrengeteg immár lecsökkentették, hogy a történelmi szemlélet, az emberi szellem egyetemes fejlődése lépjen előtérbe. Az események tömegéből is azt emelik ki ma, ami ezt a történelmi törvényszerűséget legjobban feltárja. A módszer is tisztult és hajlékonyabbá vált, mindig az anyaghoz idomulva. A történelmi nevelést az új szempontok szerint három részre tagoltan vizsgálja, az értelmi, érzelmi és akarati nevelés szemszögéből.

A folyóirat e számának kisebb közleményeiben Péch Aladár ismerteti az olasz iskolareformot, Terestyéni Meinrád a „szórakozási idő helyes felhasználására nevelő új amerikai iskolafajt. Váradi József a világháborúnak a nevelésre való hatását.

Nevelésügyi Szemle. 1939. évi szeptember—októberi szám. *Kemény Gábor* Eötvös nagy szellemére, igaz értékére hívja fel a figyelmet, akitől még mindig nem tanultunk eleget. Felfogásának és politikájának alapeleme az igazságot kereső középút volt.

Várady József időszerű témája „Kisebbségi nyelvű oktatásunk jogforrásai és irodalma“. Nagy körültekintéssel és ismerettel kezeli a tárgyat, s ismét kiviláglik, hogy a magyarság nemzetiségeit soha nem nyomta el.

Dubay Aladár fontos nemzeti ügyet tár elénk „Mezőgazdasági szakoktatásunk fejlődése és a közjólét“ c. tanulmányában. Ismerteti a mezőgazdasági szakoktatás multját, törekvéseit, az újabb idők eredményeit és az elérendő célokat.

Makai Lajos az internátusok jó nevelő hatásáról emlékezik meg. Az iskola és az internátus viszonya mellérendelt. Az iskola az egyes tárgyak keretén belül nyújt egyes hatásokat, az internátus pedig állandó hatást jelent. A nemzetnevelés céljait szolgálja 1. berendezésében, mely nem ismeri a fölösleges kényelmet; 2. napirendje ránevel a rendszeres munkára; 3. kifejleszti a bajtársi szellemet; 4. felelősségérzetre nevel; 5. az egyén megtanulja érdekeit a köznek alárendelni; 6. kifejleszti a tekintélytisztelőt.

Berg Pál „Az angol nevelés legújabb reformjait“ ismerteti. Erről cikkírónak doktori értekezése is jelent meg.

Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny. 1939. évi 1. szám. A folyóirat a Képviselőházi Értesítőből közli Szöllősy Jenő országgyűlési képviselőnek interpellációját és Hóman Bálint miniszternek erre adott válaszát a helyettes tanárok helyzetének rendezéséről (1939. június 28-án). Ez a válasz kilátásba helyezte a középiskolai és polgári iskolai helyettes tanárok ügyének rendezését.

Tóth Pál László „A tananyag és a tanuló-egyeniség vizsgálata“ címen ismerteti kísérleti kutatásait és a belőlük levonható tanulságokat. Vizsgálatait az I. osztályban végezte a magyar és latin nyelv anyagából. Alap gondolata az, hogy a tanár jelöli ki az elvégzendő anyagot a maga szempontja szerint, de nincs vizsgálat arra vonatkozólag, hogy a tanuló szempontjából helyes-e ez a mennyiség. Ezek a vizsgálatai, bár elismeri, hogy fogyatékosak, sok hiányra és bajra mutatnak, de éppen ez a jó oldaluk.